

דפי אילון

יום אחד בקאהיר כאורח ממשלת מצרים

ב סנייכל יסבתי שלוש או ארבע פעמים עם הקצין הזה. דיברנו על המורח הרחוק ועל ארנו. ארנו קרוב עתה הרבה יותר לערבים מאשר לישראל, טען. מדי פעם חזר לחקירה. ראיתי שאינו משלים עם סיפורי חורתי ושאלתיו מתי ישלחו אותי הביתה. "תוך יום־יומיים", אמר לי. "אבל אני רוצה לחדא שהכל אמת."

כשניסה להוציא ממני פרטים צבאיים — ללא הצלחה. כמובן — הזכיר את שמו של אלוף אסף שמוחני. "הוא היה קצין טוב מאד", אמר. "הוא היה קצין טוב מאד", אמר לי. "אסף שמוחני מת". אמר לי בהתחמקות. "עלוי אני יכול לדבר".

בשעת אחת השיחות נכנס לחדר סגן־אלוף. שדמה מאד לקצין ישראלי — בלונדי, משופם, עם דרגות ואותות הצטיינות. איבריהם המתרגם קם מכסאו. ואילו הקצין — שקרא לעצמו עלי — לא קם. לפי זה, ולפי צורת השיחה, הבנתי שגם הוא סגן־אלוף. לפחות.

אחד הדברים המוזרים בשיחותינו היה שחזר וקרא לי מדי פעם בשם "מנחם". כשהערתי על־כן ושאלתי אם חקר גם את מנחם קבלקין, הימאי שנאסר גם הוא בסואץ לפני מיבצעי סיני, הכחיש זאת, אבל אמר שהשם ידוע לו.

כשהודרתי מן האוניה, לא לקחתי עמי שום בגדים. לבשתי חולצה ישנה, שהתלככה בינתיים. בערב, לפני השיחה האחרונה, קרה משהו מוזר מאד. התא נפתח. ונכנס סודאני גבוה שהחזיק בידו חבל וניגש למרוד לי בעזרתו את הצואר. זאת היתה הרגשה מאד־מאד לא נעימה. אמרתי לעצמי: או, זהו.

לא הבינתי מה הענינים. התחלתי לתאר לעצמי איך ישרדו בקול ישראל שמעבירים את גופתי הזרה לישראל. אך אחרי ארבע שעות נפתחה הדלת ונכנסו אותי סודאני. הוא נתן לי מגבעת בצבע בז' והחילצה משאש תחית של פרימה ערבית.

לבשתי את החולצה. יסבתי על המיטה ועישנתי סיגריה, מאותן שהסגן־אלוף עלי נתן לי. בפעם האחרונה ראיתי את עלי ביום ה־4 באוגוסט. יום לפני כן קרא לי והודיע לי שאני עומד להשתחרר באותו יום, בשעה אחת וחצי בצהריים. לידו עמד סגן־אלוף ענוד־דרגות ובעל מצלמה, שביקש לצלם אותי עם עלי. אחרי הצילום הוחזרתי לתא. ומוחוץ לפרידה הרשמית, למחרת היום, לא ראיתיו עוד.

בחורה יפה בקרייזלר

עוד בשיחותי הראשונות עם סגן־אלוף, עלי, הצגתי בפניו בקשה שנראתה לו מוזרה ביותר: ביקשתי להיפגש עם ראש ממשלת־מצרים. גימאל עבד אל־נאצר, ולשוחח עם אוזחים יהודיים.

סגן־אלוף עלי היה מופתע. הסברתי לו שבקשותי אינן מוזרות כל־כך. בשום שגם בצילון ובבורמה נפגשתי עם ראשי־ממשלות, כעתונאי. ליתר בטחון העליתי את בקשתי על פיסת נייר, והספתי שאני מקהה שבבשתי תאושר בחיוב, ומסרתי את הבקשה לעלי.

ב־4 באוגוסט, בעשר בבוקר, נקראתי לחדר־המפקדה. בחדר חיכה לי הסרן הסודאני שהתייחס אלי בבסות כרגיל. הוא הסביר לי, כאילו בדרך אגב: "בקשתך למשרד ראשי הממשלה נתמכלה. אתה יוצא עכשיו לסיוור בקאהיר. בשעה 1.30 אתה עוזב את קאהיר בדרך לישראל."

התרגשתי מאד. קשה היה לי להסתיר את שמחתי. הרגשתי שבעוד דקות אחדות אני עתיד לקבל פיצוי מעט לכל מה שעבר עלי עד כה בכלל המצרי.

אחרי דקות אחדות נפתחה הדלת. לחדר נכנס סרן צנחנים מצרי. בעל כומתה אדומה. ברגע הראשון נראה לי מוכר מאד. הוא היה דומה כשתי טיפות מים למוחמד, מלהקת אילון. אולם הסרן לא הכיר אותי. הוא פנה אלי באנגלית אדיבה, הזמין אותי לצאת אתו החוצה. הלכנו ברגל עד לשער הראשי של המחנה.

הבדיקה בשער היתה קפדנית מאד. למרות שהייתי מלחה על־ידי הסרן, החליטו השומרים בשער לבדוק את כל הענין בטלפון. רק לאחר שקיבלו הוראה מתאימה בטלפון. ניתנה לנו רשות לצאת.

בחוף, מול השער, עמדו שתי מכוניות מפוארות ומצוחצחות. בראשונה, קרייזלר מודל אחרון, צבועה שחור, ישבה בחורה בלונדית יפהפיה. אחריה נחתה מכונית טיטון חדישה. לא היה לי ספק לאיזו מכונית עלי להיכנס. פניתי ישר לכיוון הקרייזלר ורציתי להיכנס פנימה. באותו רגע חשבתי שהבחורה הא בדואי בתה של אחת המשפחות היהודיות המכובדות בקאהיר, שהוטל עליה מטעם ממשלת מצרים לארח אותי בשעותי האחרונות בעיר, כדי להוכיח לי עד כמה היהודים המצריים הם שתי־זכויות.

טעיתי. הקרייזלר לא היה שיחך אלינו כלל. הסרן המצרי הפנה אותי למכונית השנייה, לטסיטון.

כשהתקרבו למכונית נפתחה הדלת, וגבר קשיש, בעל שפמפם, מזוף ומקריה. לבוש חליפה חומה, פנה אלי בחיוך ואמר לי "שלום", בעברית. ענית לו "שלום וברכה. אני שמח לשמוע כאן מילה עברית."

עד מהרה חזל הגבר להיות אלמוני. הוא הציג את עצמו כאחמד טאחב, קריין קול קאהירי בשפה העברית, ופקיד משרד ראש־הממשלה. הוא הסביר לי במילים קצרות שמשך ראש־הממשלה, שקיבל את בקשתי, הטיל עליו לארח אותי, ולהראות לי עד כמה שאפשר את העיר קאהיר, לפני שובי לישראל.

על גדות הנילוס

המכונית הפליגה לאני, לאורך המחנה הצבאי הענקי, שראיתי עכשיו לראשונה. הן טאחב המשיך להסביר: "אני מצטער שהבקשה שלך להיפגש עם ראש ממשלת־מצרים אינה יכולה להתבצע מחוסר זמן. אתה מעוניין לחזור לישראל בזמן הקרוב ביותר, ומשום כך אנחנו מחזירים אותך כבר היום, ב־1.30. אני אנסה להראות לך את קאהיר ולהפגיש אותך עם יהודים, עד כמה שאפשר."

השיחה התנהלה בעברית רהוטה. במשך כל זמן השיחה עברנו עדיין על פני המחנה הגדול. מבחוץ נראה ככל מחנה אחר.

יצאנו לכביש רחב, שהוביל אותנו לכיוון קאהיר. בית ענק, שמשך את תשומת לבי, בלט בשטח בצורת בנייתו החדישה. "זהו בנין התחנה המטראולוגית", הסביר לי אחמד. נכנסנו לעיר. עברנו על פני מיסגד גדול ויפה, שמומלו נבנתה כנסיה נוצרית. זו היתה הזדמנות טובה לאחמד להרביץ כמה משפטי תעמולה:

"אתה רואה, הדת המוסלמית והדת הנוצרית זו מול זו."
לאס־לאט התחלתי לקבל את הרושם הראשון מקאהיר. מימיני ומשמאלי היו חנויות

גדולות, בעלות חלונות־ראווה מפוארים, מכוניות חדישות מאד והולכי־רגל בתלבושת אירופית. שוטרים בבגדים לבנים משכו את תשומת־לבי. בכל אי תנועה והצלכות דרכים, ניצבו שוטרי תנועה, שכיוונו את התנועה הרבה בידיהם.

הגענו למוזיאון. שני בתים נפרדים ענקיים, בנויים בצורה עתיקה, זה ליד זה. אחדם עצר את הנהג, פתח את הדלת והזמין אותי לבקר בפנים.

הזמן היה דוחק מאד. הספיקו לבקר רק באולם אחד. ראיתי פסלים עתיקים, שהובאו לכאן מהפיראמידות הגדולות, וחפצי־עתיקות שונים. לא הספקתי אפילו להבחין היטב בהסברים בערבית ובאנגלית שהוצמדו לידם. מבקרים רבים מילאו את אולמות הבית. המשכנו לנסוע ברחובות קאהיר. כל דבר נראה לי חדש ומפליא. קאהיר היא, כנראה, עיר מודרנית מאד. כבישיה רחבים להפליא. המדרכות המשתרעות משני צדדיו רחבות לא פחות.

בתחנת הרכבת שוב נעצר אחמד את הנהג. הוא רצה להראות לי את פסל הענק של רעמסס, שהוקם מול התחנה הראשית של קאהיר. הפסל הוא יצירה אמנותית ממדרגה ראשונה. הוא בנוי על רחבה גדולה מאבן, ממנה מזנקים סילוני־מים לתוך בריכה המקיפה את הרחבה כולה. הפסל, מעשה ידי פסל מצרי, הוקם כאן לפני ארבע שנים. כל הסביבה הקרובה לתחנת־הרכבת דמתה לגן גדול. מסביב היו פססלי־מונח, עצים רבים ובריכות־דגים. המון אנשים, בבגדים אירופיים, אבל גם בטרבושים, מלאו את כל סביבת התחנה. מתוך התחנה, שהיא הגדולה במצרים, שמעתי צפירות קטרים ותכונה רבה.

לא רחוק מהתחנה זרם הנילוס הגדול. התקרבו לנהר, ירדנו מהמכונית וניגשנו לגדה, ליד הגשר הראשי, המקשר את שני חלקי קאהיר ושהיה באותו יום מקושט במאות גלים ודגלונים. כשהגעתי לשם התחלתי להאמין שאני מבקר באמת בקאהיר. עד עכשיו נראה לי הכל עוד בגדר חלום בלתי־מיציאותי. התרגשתי הגיעה לשיא.

פד עכשיו הכנתי רק את מימי הנהר, שהיו מובאים אלי בספלים קטנים לתא־הכלא, או את התיאורים הנמצאים שקראתי עליו בתנ"ך.

המראה היה נהדר. על פני הנהר הרחב הסתודדו סירות־ספורט, סירות־חתירה, מפרשיות, ספינות משא ונוסעים, בדרכן לאלכסנדריה. המים לא היו שקופים, וכששאלתי את אחמד אם אלה הם מי הנילוס שאנחנו שותים, הסביר לי שלפני הורמתם בצנורות מיישהתיה, הם עוברים תהליך השבחה. ממש כמו באילת.

הדגלים על הגשר עוררו את תמהוני. יום־המהפכה המצרית חלף מזמן. אחמד הסביר לי שבגדה השנייה של הנילוס, אליה מוביל הגשר, נערכה באותם ימים תערוכה חקלאית גדולה מטעם הממשלה המצרית. לכבודה קושטו הגשר והדרכים המובילות אליה.

"אם יהיה לנו מספיק זמן, יתכן שנגיע גם לתערוכה החקלאית", הבטיח לי אחמד, כשוכנסנו למכונית.

דיעותיו של מנהל קול קאהיר

מישמאל לגשר הגדול הגענו אחרי רגעים אחדים של נסיעה. למידאן אלת־חריה, כיכר השיחור.

במרכז הכיכר העצומה, שמסביב לה בנויים בתריעוק בעלי 10 עד 12 קומות כל אחד, ניצב פסל של סוס ורכובו, שגם הוא הוקם בשנים האחרונות, כפי שהסביר לי אחמד.

"כל הפסלים בכיכרות קאהיר, כמעט כולם, נבנו בשנים האחרונות אחרי המהפכה", הסביר לי אחמד, כשראה את התפעלותי מהפסל הגדול. גם כאן, ליד הכיכר, היו מותקנות רחבות־דשא קטנות, ופסלי־מונחה־מוצלים.

ליד הכיכר הבחנתי בספינה גדולה, שבתחילה חשבתי שגררו אותה לכאן מאחד הנמלים. היא היתה צבועה לבן ומקושטת בדגלים ובמנוורות צבעוניות. אחמד הסביר לי שזוהי תצוגת־תעמולה של תבנית־אנוניות, ששכרה את הכיכר לצורכי מסע־הפרסומת שלה. צורות־תעמולה כאלה, הסביר לי אחמד, הן מקובלות מאד, והמקום בו מוצגת הספינה, בכיכר השיחור, מושך בכל חודש להרבה מסחרית אחרת.

בכיכר היו מרוכזים משרדיהם של כמה מוסדות ממשלתיים. אחמד הצביע באצבע על משרד־הפיתוח, משרד־החקלאות ומשרד־המסחר־התעשייה.

אחרי כמה רגעי נסיעה, עצרנו ליד בית גבוה. ירדנו מהמכונית ועלינו לקומה החמישית, במעלית משוכללת. כבר למטה, בשער הבית, הסביר לי אחמד שזוהי תחנת־השידור של קאהיר. יצאנו מהמעלית ונכנסנו לאחד החדרים. אחמד הזמין אותי לשבת. הציג אותי בפני גבר שמן וממושקף, דובר אנגלית טובה. "זהו מר צ'טה, מנהל שירות־השידור המצרי."

צ'טה היה אדיב מאד. הוא קרא לאחד מפקידיו, ביקש להביא לנו כיכור ומשקה. לחדר נכנס גבר צעיר, שהיה לבוש במעיל לבן וענב עיבה כהה.

את האורח לא הציגו בפני. חשבתי שגם הוא אחד מעובדי תחנת־השידור, שנודמן במקרה לחדר. צ'טה שאל אותי אם התרשמתי מכיקורי בקאהיר, בלחית אחמד טאחב. השבתי בחיוב ואמרתי שאני מקהה להמשיך ולהיפגש עם יהודים, תושבי מצרים.

צ'טה הבטיח לי שהכל יסודר על הצד היותר טוב. הוא נכנס אתי לשיחה ממושכת על בעית היהודים במצרים: "אצלנו אין הפליות. יש במצרים יהודים עניים ועשירים, והם חיים ממש כמו המצרים. אנחנו לא שונאים את היהודים. כל יהודי במצרים נהנה מזכויות של אזרח, כשהוא אזרח טוב."

צ'טה הרחיב את הדיבור על הדתות היהודית והמוסלמית. "הדת הקרובה ביותר לאיסלאם היא הדת היהודית. אנו עמים שמיים וקרובים אחד לשני. חיינו כל זמן יחד, ואנחנו, המוסלמים, מוכנים להמשיך לחיות יחד ולקיים שלום."

הפסקתי אותו: "זוהי הדעה הכללית במצרים, או שזוהי דעתך הפרטית?" סיפרתי לו על שיחותי עם סגן־אלוף עלי, ועל כך שעלי אינו משלים עם קיומה של ישראל בכלל. צ'טה לא היה נבוך. הוא המשיך והסביר לי, באנגלית שוטפת, שישנם במצרים רבים שחושבים כמוהו, ממש כשם שישנם רבים שחושבים כמו סגן־אלוף עלי.

כאן הצטרף לפתע לשיחה הגבר הצעיר, ששתק עד עכשיו, ולא הוציא מילה מפיו: "גם במדינת־ישראל ישנם דעות קיצוניות נגד מצרים. למשל, תנועת־החירות..."

הוא דיבר באנגלית, אבל מיד הבחנתי שבטאור הוא הונגארי טהור.

צ'טה המשיך בהרצאת רעיונותיו הפוליטיים. הוא ניסה לשכנע אותי שממשלת־מצרים מוכנה בכל זמן לשלום, ושעל ממשלת־ישראל להראות רק את סימן הקל ביותר של רצון הטוב, לדבריו של צ'טה, היו פשוטים מאד: ישראל חייבת להודיע על הסכמתה לקבל בחורה את הפליטים.

הצעתו של צ'טה

מיבצע סיני היה נושא החלק השני בהרצאתו של צ'טה. הוא חתך בכמה משפטים את ישראל, ועבר מיד להתקפה חריפה ביותר על הבריטים והצרפתים. גם מי שאיננו מבין אנגלית היה יכול להבחין, מתוך הלהט בו נאמרו הדברים, עד כמה שונא צ'טה את האנגלים ואת הצרפתים, שגרמו, לדעתו, לכל מיבצע סיני.

"האנגלים שונאים גם את היהודים, לא רק את המצרים", ניסה צ'טה לשכנע אותי. "בן־גוריון אינו רואה את המחר. הוא נתן את עצמו ככלי משחק ביד הבריטים והצרפתים, ראיתי שאין לדבר סוף. ב־1.30 הייתי צריך כבר לחזור למחנה, כדי לעזוב את מצרים וניסיתי להפסיק את הרצאתו הפוליטית, שעניינה אותי פחות באותו רגע. רמזתי לו שאני ממהר מאד."

צ'טה לא נעלב. הוא הבטיח לי שמיד אמשיך בסיוור, בחברתו של אחמד, ושהוא שמח שעזונאי ישראלי נמצא בחברתו, ושהוא יכול להתליף אתו כמה רעיונות. ניצלתי את הרגעים שנשארו לנו, ושאלתי אותו שוב מה ששאלתי גם את עלי, בקשר להשפעה הרוסית במצרים. צ'טה הכחיש את הדבר בכל תוקף. הוא תיאר את עיסקות־הנשק במסחריות בלבד, וחזר על מה שאמר לי עלי: "כל שקומיניסט נאסר אצלנו..."

ניסיתי להפנות את השיחה לאפיקים אחרים. ביקשתי מציטה לאסר אצלנו... עלי בתחנת־השידור הבינלאומית או בעתונים שהגיעו לקאהיר.

צ'טה היה הפתעות בשבילי: בפעם הראשונה נודע לי שמספלים בשיחור. הוא סיפר